

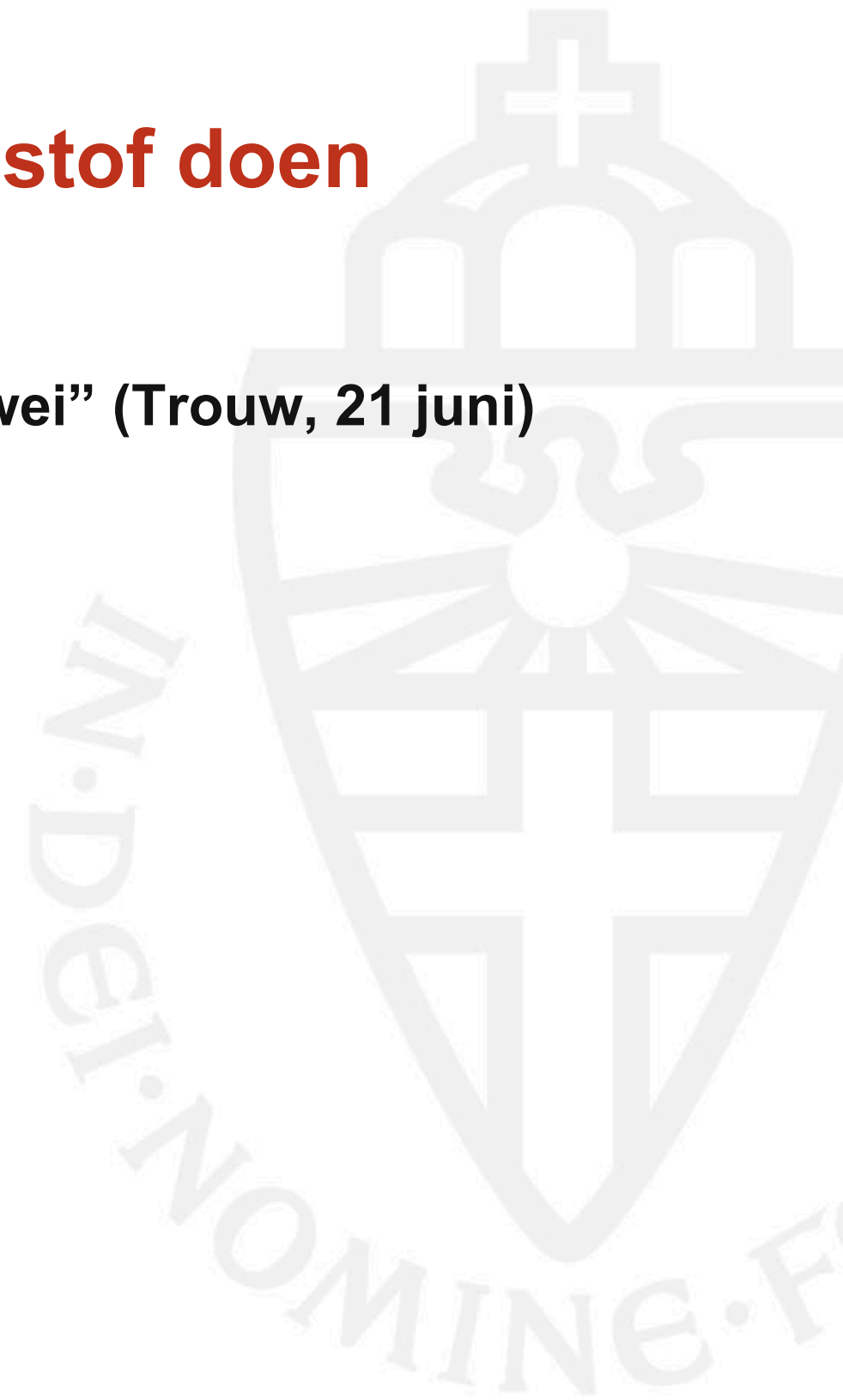
Juridische analyse PAS-uitspraken

Studiemiddag VMR 4 juli 2019

Ralph Frins

PAS-uitspraken hebben veel (stik)stof doen opwaaien

“De koe loopt na stikstofuitspraak illegaal in de wei” (Trouw, 21 juni)

PAS-uitspraken hebben veel (stik)stof doen opwaaien

**“200 miljoen later is het maar de vraag of Lelystad Airport open kan”
(Een Vandaag, 26 juni)**

PAS-uitspraken hebben veel (stik)stof doen opwaaien

**“Als de Raad van State het wil, staat Max Verstappen volgend jaar stil”
(Column Bert Wagendorp, 14 juni)**

PAS-arrest HvJ EU

- Programmatische aanpak à la het PAS is in beginsel verenigbaar met artikel 6 Hrl
- Programmatische aanpak verdient misschien zelfs de voorkeur
- Passende beoordeling moet echter aan strikte eisen voldoen (net zoals p.b. los project)
- ABRvS dient over te gaan tot grondige en volledige toets

Hoofduitspraak ECLI:NL:RVS:2019:1603

- Uitspraak is omvangrijk, maar een stuk eenvoudiger te duiden dan het PAS-arrest
- Klare taal, veel samenvattingen, processchema's
- M.n. het onderdeel v/h arrest over betrekken toekomstige positieve effecten laat zich lastig duiden (r.o. 121-132)

Hoofduitspraak ECLI:NL:RVS:2019:1603

- In r.o. 132 gooit HvJ EU alle maatregelen en ontwikkelingen op één hoop
- Wil dat zeggen dat enkel relevant is dat positieve effecten *vaststaan?*
- Hoe zit het dan met de verschillende criteria die uit de voorafgaande r.o.'en kunnen worden gedistilleerd?

Hoofduitspraak ECLI:NL:RVS:2019:1603

- ABRvS verduidelijkt dat onderscheid moet worden gemaakt tussen instandhoudings- en passende maatregelen enerzijds
- En beschermingsmaatregelen anderzijds
- Insth./passende maatregelen mogen enkel worden betrokken bij het beoordelen van de staat van instandhouding
- **Niet** bij het beantwoorden v/d vraag of negatieve gevolgen kunnen worden voorkomen/verminderd

Hoofduitspraak ECLI:NL:RVS:2019:1603

- Wat maakt een maatregel een insth./passende maatregel?
- Hamvraag: is maatregel **nodig** voor behoud natuurwaarden of het voorkomen van significante verslechtering/verstoring?
- Ja -> insth./passende maatregel
- Nee -> beschermingsmaatregel

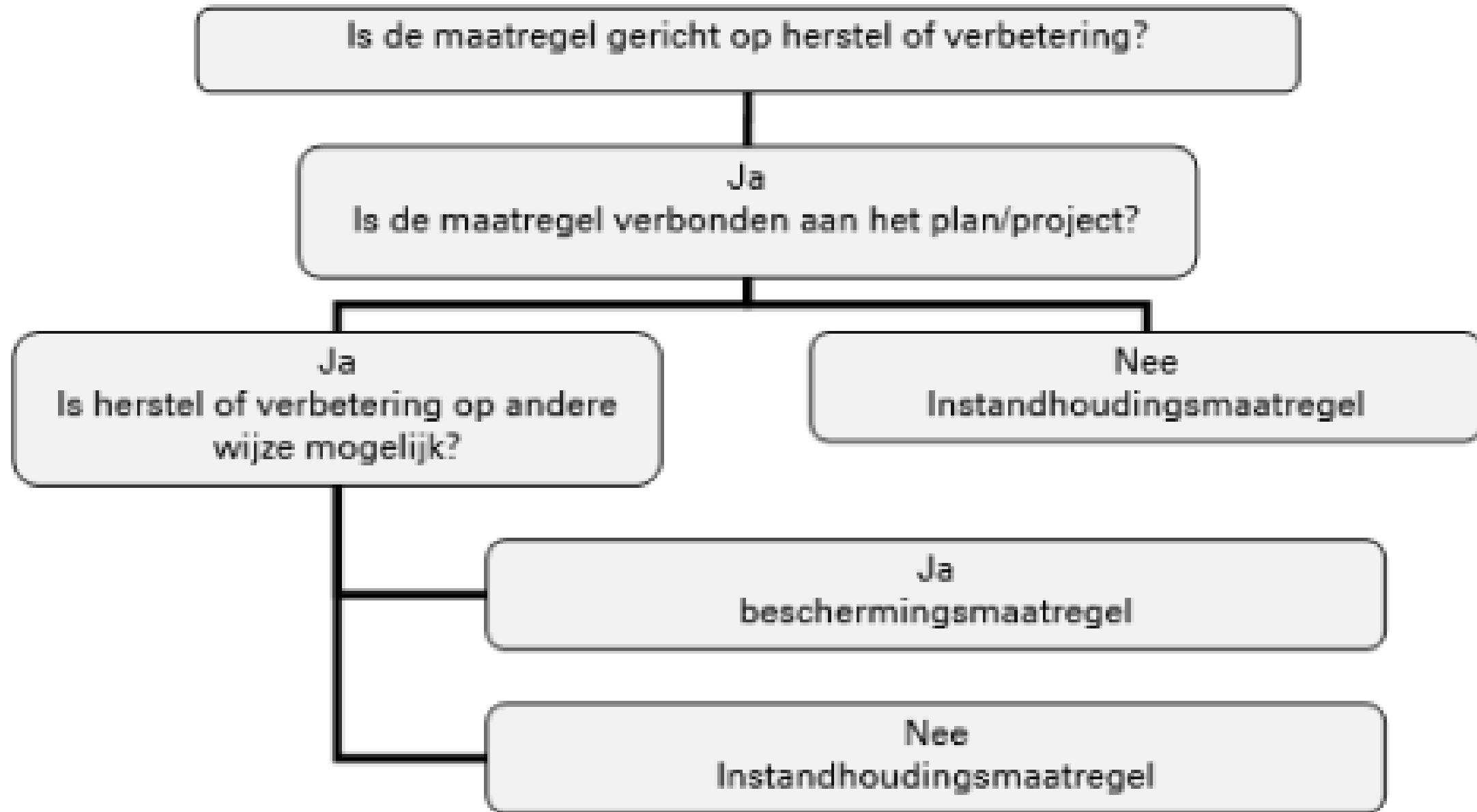
Hoofduitspraak ECLI:NL:RVS:2019:1603

Hoofduitspraak ECLI:NL:RVS:2019:1603

- Ook in het geval van een herstel- of verbeterdoelstelling kan i.h.k.v. een p.b. met insth./passende maatregelen rekening worden gehouden
- Dit omdat het aan de lidstaten is om te bepalen in welk tempo wordt toegewerkt naar een gunstige staat van instandhouding
- Is maatregel ***niet nodig*** om het betreffende doel te bereiken -> beschermingsmaatregel (mits sprake is van koppeling)

Hoofduitspraak ECLI:NL:RVS:2019:1603

Hoofduitspraak ECLI:NL:RVS:2019:1603

- Staat van instandhouding in een gebied en instandhoudingsdoelstellingen bepalen in hoeverre maatregel **nodig** is
- KDW is hierbij geen absolute grenswaarde, wel een belangrijke indicator
- Categorie 1b-gebieden: aannemelijk dat veel maatregelen nodig zijn

Hoofduitspraak ECLI:NL:RVS:2019:1603

- Moet een maatregel gerealiseerd en effectief zijn ten tijde van de p.b.?
- Insth./passende maatregel **moet** in ieder geval gerealiseerd zijn
- Beschermingsmaatregel/autonome ontwikkeling niet per se

Hoofduitspraak ECLI:NL:RVS:2019:1603

- Maatregel gerealiseerd of niet -> positieve effecten moeten hoe dan ook *vaststaan*
- Positieve effecten staan in ieder geval niet vast als:
  - A) nog niet is uitgewerkt hoe de positieve effecten tot stand zullen worden gebracht
  - B) het niveau van wetenschappelijke kennis onvoldoende is om voordelen met zekerheid vast te stellen

Hoofduitspraak ECLI:NL:RVS:2019:1603

- Volgens ABRvS staan positieve effecten die afhankelijk zijn van een reactie van een diersoort of het natuurlijk systeem **in de regel niet vast**
- Zullen dus in beginsel gerealiseerd én effectief moeten zijn?
- Voor (technische) beschermingsmaatregelen die functioneel verbonden zijn aan project ligt de lat wat lager -> eerder zeker

Hoofduitspraak ECLI:NL:RVS:2019:1603

- ABRvS concludeert dat herstelmaatregelen noch bronmaatregelen vaststonden ten tijde van p.b.
- Zelfs bewezen herstelmaatregelen zijn niet zeker
- Bronmaatregelen deels te laat van toepassing geworden en deels te zeer afhankelijk van keuzes/variabelen
- Tegenvallers hielpen ook niet echt

Hoofduitspraak ECLI:NL:RVS:2019:1603

- Bovendien liepen toedeling depositie- en ontwikkelingsruimte en intreden positieve effecten niet gelijk op
- Immers vanaf 1 juli 2015 werd depositie- en ontwikkelingsruimte uitgedeeld
- Dat monitoring en bijsturing plaatsvond mocht ook niet baten -> zekerheid had er simpelweg op 1 juli 2015 moeten zijn

Résumé

- P.b. PAS voldoet niet aan de eisen die HvJ EU daaraan stelt
- Positieve effecten PAS-maatregelen konden niet worden betrokken bij het bepalen van de staat van instandhouding
- Evenmin bij de beoordeling of toedeling van depositie- en ontwikkelingsruimte niet tot negatieve effecten leidt

Bemesten en beweiden ECLI:NL:RVS:2019:1604

- Uitleg begrip 'project' -> iedere activiteit die significante gevolgen kan hebben
- Of activiteit al dan niet gepaard gaat met fysieke ingreep in het natuurlijk milieu of landschap is dan ook niet relevant
- Habitatrichtlijn staat het niet toe om activiteiten categoriaal uit te zonderen van de vergunningplicht als daarvoor een p.b. nodig is
- Categorale uitzondering kan dus alleen op basis van een voortoets

Bemesten en beweiden ECLI:NL:RVS:2019:1604

- Het weiden van vee hangt onlosmakelijk met exploitatie van een veehouderij
- Één project
- Vergunningplicht kan niet worden opgeknipt
- Per geval zal dan ook het totaal moeten worden beoordeeld -> wel/niet significante gevolgen?

Bemesten en beweiden ECLI:NL:RVS:2019:1604

- Het bemesten van gronden en exploitatie veehouderij hangen niet onlosmakelijk met elkaar samen
- Bemesten dat plaatsvond voorafgaand aan de Europese referentiedata is in de regel niet één verrichting/één project
- Door wijziging mestregelgeving is er namelijk geen sprake van volledige continuïteit
- Zal dus ook per geval beoordeeld moeten worden

- Hartelijk dank voor uw aandacht!

Ralph Frins

e-mail: r.frins@jur.ru.nl

